

zadnja večerja

Matjaž Javšnik

Slovenija 2000 90'

režija Vojko Anzeljc **scenarij** Vojko Anzeljc **fotografija**
Miha Tozon **glasba** Dejan Došlo, Nino de Gleria, Jelena Ždrale
igrajo Matjaž Javšnik (Tinček), Drago Milinovič (Hugo),
Aleksandra Balzamovič (Magdalena), Valter Dragan (Žare)

Tinček in Hugo pobegneta iz norišnice, s seboj pa vzameta kamero. Skupaj želita posneti film o junaku, ki reši dekle in od nje dobi poljub. Dekle, ki jo srečata, je prostitutka Magdalena, ki hoče zaradi težav z zvodnikom Žaretom narediti samomor. Tinček in Hugo ji obljubita, da ji bosta pri tem pomagala.

Če subjektivni pogled skozi filmsko zgodovino ponavadi deluje v imenu žanra (od *Gospa v jezeru* (Lady in the Lake, 1947, Robert Montgomery) prek *Temnega prehoda* (Dark Passage, 1947, Delmer Davis) do, kajpavem, *Noči čarovnic* (Halloween, 1978, John Carpenter)), v *Zadnji večerji* žanr deluje v imenu subjektivnega pogleda. Ne ekonomija zaradi ekonomičnosti, ampak ekonomičnost zaradi ekonomije. Če je o nacionalnih kinematografijah smiselno govoriti vsaj na ravni produkcijskih načinov, je *Zadnja večerja* v slovenskem prostoru precedenčni primer; film, ki je znal, zmoget in upal obračunati s tradicijo in svoj presežek poiskati v prežemanju oblike in vsebine, ki ju je spojil na tak način, da je zanažajsko navajanje produkcijskih "posebnosti" (digitalna kamera, sedem snemalnih dni, realne lokacije, natančne predsnemalne priprave ...) nujno že zgodba o izbiri zgodbe, ki skozi subjektivni pogled širi diegetski prostor (npr. predelava Lačnih Franzov, ki jo igrajo ulični glasbeniki, mimo katerih šibne naša filmska ekipa), kot osnovno enoto utemelji nizkopračunski kader-sekvenco in identifikacijsko ujemanje gledalčevega pogleda s subjektivnim glediščem osrednjega junaka. Kot da bi nam *Zadnja večerja* s svojo metagovorico hotela pokazati, da je liku marginalca, s katerim je slovenski film ves čas obseden, usojena subjektivna podoba, cepljena z Odklopom, ki je prebral Dogmo, tv-doberdanskim humorjem ki je gledal belgijski *Zgodilo se je čisto blizu vas* (C'est arrivé pres de chez vous, 1992), skrito kamero pa morda opazil v *julienu: oslovskemu dečku* (julien: donkey boy 1999, Harmony Korine). Žanr kot forma v vsebini ali vsebina v formi? Je Tinček junak zato, ker je gledal dovolj slovenskih filmov, da jih zna citirati na pravih mestih (*Kekec*, *Sreča na vrvi*...), zato, ker je v Bojanu Križaju prepoznal človeka, ki občuduje Stenmarka, ali zato, ker je za ceno obvladovanja lokalne zgodovine spregledal dvajseto stoletje, Amsterdam in Jezusa Kristusa? Je Tinček junak zato, ker prebiva v manično-magičnem pohorskem kralju improvizatorskih odrov Matjažu Javšniku, ki zmore v "samoizpovedni" sekvenci ob tabornem ognju mojstrsko obrniti emocijo? Je *Zadnja večerja* (ruralno lokalni) pop v najboljšem pomenu zato, ker išče svojo finalizacijo v narečjih slovenščine, ali zato, ker ne poskuša nikogar nikjer užaliti, ampak v svoji natančno-prijazni preprostosti vztraja do konca? •

nejc pohar